

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

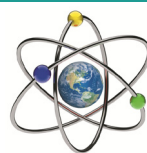

№2(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 234 sahifa,
2-fevral, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'quvchilarni intellektual rivojlantirishning psixologik omillari	22
<i>Ashurov Ramzidin Ramazonovich</i>	
Maktabgacha ta'limda bolaning kitobxonlik madaniyatini shakllantirishda oila bilan ishlashning nazariy asoslari	27
<i>Jumanova Fatima Uralovna, Allaberganova Munisa Begimboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanishning metodologik asoslari	32
<i>Jo'rayeva Nargiza Tairovna, Bekbergenova Yulduz Tanirbergen qizi</i>	
Faoliyatli yondashuv asosida maktabgacha 6-7 yoshli bolalarda nutqiy ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi	35
<i>Ziyodullayeva Mohirabonu Ikromjon qizi</i>	
Davlat ta'lim muassasalarida manfaatlar to'qnashuvini boshqarishning tashkiliy-huquqiy mexanizmlari ...	39
<i>Xaybatullaeva Sojidxon Ziyatullayevna</i>	
Umumta'lim maktablarida jismoniy tarbiya darslarining samaradorligini oshirishda integratsion yondashuv	42
<i>Kamoliddinov Mirzohid</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda interfaol metodlarning samaradorligi	45
<i>Kamoliddinova Dilnoza Axmadilaxanovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kreativ faollikni rivojlantirish mexanizmlari.....	48
<i>Nurjanova Rayxan Urazbaevna</i>	
Sinf biologiya fanini o'qitishda TIMSS topshiriqlardan foydalanish metodikasi va baholash mezonlari	52
<i>Xaitboyeva Dilorom Rustam qizi</i>	
Qandli diabet tashxisli bemorlarda shaxs tuzilmasining emotsional komponentlari	56
<i>Sadikova Umida Botirovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda pedagogik diagnostikani amalga oshirishning natijaviyligi	60
<i>Maxmutzimova Yulduz Raxmatovna, Qodirova Shaxnoza Saidazim qizi</i>	
Kasbiy imij shakllanishida psixologik jihatlarning tafovutlari	64
<i>Aminova Dilnoza Orifjonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining jamoa bilan ishlash jarayonida yetakchilik kompetensiyalarini rivojlantirish	69
<i>Abdiyeva Fazilat Fayzulla qizi</i>	
Kichik maktab yoshidagi bolalar shaxsi rivojlanishida psixologik moslashuvning tipik xususiyatlari	73
<i>Mirsaitova Guzal Baxodirovna</i>	
Oliy ta'lim tizimida variativ modellashirish asosida talabalarning kreativ faoliyatini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarining qo'llanilishi	76
<i>Quvvatova Mohira Hikmatillayevna</i>	
Interfaol treninglar orqali o'qituvchilarning innovatsion fikrlashini rivojlantirish tajribasi	79
<i>Abdiyeva Shodiyona Yodgor qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy qadriyatlar asosida axloqiy tarbiyani shakllantirishning ahamiyati.....	82
<i>Zulayxo Nazarova, Qarshiboyeva Muxlisa Ismatullo qizi</i>	
Ijodiy qobiliyatni o'stirishda pedagogik mahorat va innovatsion metodlar	85
<i>Mutallibova Odinaxon Mirzaolimjon qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida olimpiadalarga tayyorlashda masalalar yechish texnologiyasi 11-sinf misolida	89
<i>Aslonov Xayrullo Shukrullo o'g'li</i>	

Bokschi qizlarni texnika taktikasini takomillashtirish.....	94
<i>Axmedov Latifjon G'ayrat o'g'li</i>	
Ixtisoslashtirilgan terminologiyaning asosiy lingvistik xususiyatlari	99
<i>Axmedova Dilnoza Anvarovna</i>	
Interfaol metodlar orqali zamonaviy darslarni tashkil etishning o'ziga xos tendensiyalari	102
<i>Bakirov Otabek Bo'ranovich</i>	
Boshqaruv psixologiyasi terminlarini tarjima qilishning metodologik muammolari	106
<i>D. J. Norboyeva</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida oliy ta'lim muassasalari talabalari ruhiyatiga virtual muhitning salbiy ta'siri	110
<i>Giyosov Ulug'bek Eshpulatovich, Turayeva Nigora Husniddin qizi</i>	
Hamshiralik ishida raqamli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi.....	113
<i>Rasulova Gulmira, Amonova Dildora, Abdurahmonov Aziz, Hakimova X. X.</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kognitiv qobiliyatlarni shakllantirishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar	117
<i>Jumayev Xushboq Soatmumin o'g'li</i>	
Principles of Organising Autonomous Learning.....	121
<i>Khazratova Zukhra Mamaraimovna</i>	
Najot – ta'limda, najot-tarbiyada	124
<i>Mo'minova Manzura Mamasodiqjonovna</i>	
Educational Potential of Museum Pedagogy and Criteria for its Application in Developing Historical Thinking of Pre-Service History Teachers.....	127
<i>Niyozov Javlonbek</i>	
Landshaft dizayni vastasida bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachilarining estetik va kreativ ko'nikmalarini rivojlantirish	131
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna</i>	
Abdulla Avloniy pedagogik merosida shaxs psixologiyasi masalalari.....	134
<i>S. O. Mamarasulov, D. A. Egamberdiyeva</i>	
TBL metodini qo'llash orqali o'quvchilarning madaniyati va ijtimoiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish....	138
<i>Sodikova Oyshakhon Muxammadsodik</i>	
Pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning nazariy-metodologik asoslari.....	142
<i>Soliqova Barno Sodiq qizi</i>	
Boshlang'ich ta'lim magistratura talabalarining ijodiy faolligini rivojlantirish shart-sharoitlari	146
<i>Yarmatov Shermo'min Rahmatovich</i>	
Формирование готовности родителей детей старшего дошкольного возраста к выполнению воспитательной функции в семье.....	149
<i>Атаджанова Сохиба Талиповна</i>	
Redjio pedagogik yondashuv asosida maktabgacha katta yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish pedagogik muammo sifatida	152
<i>Djamilova Nargiza Nuritdinovna, Otahonova Marjona</i>	
Talabalarda algoritmik kompetentlikni rivojlantirishning sun'iy intellekt va Big Data Analytics asosida o'quv faoliyatini real vaqt rejimida kuzatuvchi va boshqaruvchi konseptual modelni takomillashtirish.....	155
<i>Kayumova Nazokat Rashitovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida chet tili o'qituvchilari va talabalar o'rtasidagi interaktsiyaning pedagogik samaradorligi va innovatsion mexanizmlari	163
<i>Eshonqulova Umida Xolmirzayevna</i>	
MTTlarda nutqni rivojlantirishga doir mashg'ulotlarda interfaol usullardan foydalanish texnologiyasi	168
<i>To'laboyeva Iqbolaxon Olimjonovna</i>	
Ta'lim jarayonidagi konfliktlar.....	173
<i>Abulova Mohigul Komiljonzoda</i>	
Talabalarining bolalarda ijtimoiy moslashuvni shakllantirishga kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish	176
<i>Inomova Mahliyo Yusuf qizi</i>	

Shaxs tuzilmasida ma'naviy intellekt: nazariy-metodologik tahlil va psixologik interpretatsiya	179
Mirxoliqova Charos Xabibullaevna	
18-20 yoshli belbog'li kurashchilarning musobaqa oldi jismoniy tayyorgarliklari	183
Muzafarov Muxammadali Maxsudovich	
Talabalarda mustaqil ta'lim topshiriqlaridan foydalanib kasbiy madaniyatini rivojlantirishga zamonaviy yondashuvlar (boshlang'ich ta'limda tarbiya fani misolida)	187
Yadgarova Surayyo	
Maktab o'quvchilariga pedagogik ta'sir ko'rsatishda o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish	190
Yo'ldoshova Shahlo Shukurullo qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirishning nazariy tahlili	194
Yusupova Sanobar Odil qizi	
Типология научного текста: от жанровой классификации к дискурсивной модели	197
Бахтияр Катибжанович Саттаров	
Взаимодействие педагога и семьи в профилактике и преодолении стресса у детей дошкольного возраста	201
Г. С. Алиходжаева, Х. Рахимова	
Условия эффективности инклюзивного образования	206
Г. С. Алиходжаева, Л. О. Бекмуродова	
Педагогическая готовность к обучению в школе детей билингов	211
Г. С. Алиходжаева, Н. А. Ганиева	
Педагогические условия формирования эмоционального интеллекта у дошкольников	216
Джалилова Феруза Намазовна	
Milliy meros va musiqiy madaniyatning yosh avlod tarbiyasidagi o'rni	219
Zuhriddin Azizov	
Госпитальная школа как пространство поддержки и развития ребёнка (на примере госпитальной школы при детской клиники Синсиннати, США)	222
Муминов Р. Р., Хакимова Н. Х., Набиева Г. Г.	
Интерактивные формы работы в процессе профориентации детей дошкольного возраста	227
Н. Т. Жураева, С. М. Ахмеджанова	
Samarali hamkorlikdagi faoliyatga tayyorlashga oid yondashuvlar	231
Hojiyeva Zulfiya O'ktamovna	

PEDAGOGIK INNOVATSIYALARNI BOSHQARISHNING NAZARIY- METODOLOGIK ASOSLARI

Solihova Barno Sodiq qizi

Shaxrisabz davlat pedagogika instituti

Pedagogika yo'nalishi 1- kurs magistranti

ORCID: 0009-0003-3670-6566

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim tizimida pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning nazariy va metodologik asoslari ko'rib chiqiladi. Tadqiqotda pedagogik innovatsiyalarning mohiyati, ularning ta'lim sifatini oshirishdagi roli hamda barqaror ta'lim rivojlanishini ta'minlashda samarali boshqaruv mexanizmlarining ahamiyati tahlil qilinadi. Xalqaro va milliy ilmiy adabiyotlarni ko'rib chiqish asosida tadqiqot innovatsiyalarni boshqarishning asosiy nazariy yondashuvlarini, jumladan, tizimli, kompetensiyaga asoslangan va o'quvchiga yo'naltirilgan nuqtayi nazarlarni aniqlaydi. Ta'lim muassasalarida innovatsion jarayonlarni rejalashtirish, amalga oshirish, monitoring qilish va baholashning metodologik tamoyillariga alohida e'tibor qaratiladi. Tadqiqot natijalari pedagogik innovatsiyalarni muvaffaqiyatli boshqarish ilmiy asoslangan strategiyalar, institutsional qo'llab-quvvatlash va o'qituvchilarning faol ishtirokini talab qilishini ta'kidlaydi. Maqolada innovatsiyalarni boshqarishning nazariy va metodologik asoslarini mustahkamlash zamonaviy ta'lim tizimlarining samaradorligi va raqobatbardoshligini oshirishga yordam berishi haqidagi xulosaga kelinadi.

Kalit so'zlar: pedagogik innovatsiya, innovatsion boshqaruv, ta'lim sifati, metodologik yondashuv, pedagogik jarayon, ta'lim tizimi.

Abstract: This article examines the theoretical and methodological foundations of managing pedagogical innovations within the modern education system. The study analyzes the essence of pedagogical innovations, their role in improving the quality of education, and the significance of effective management mechanisms in ensuring sustainable educational development. Based on a review of international and national scholarly literature, the research identifies key theoretical approaches to innovation management, including systemic, competency-based, and learner-centered perspectives. Particular attention is given to the methodological principles of planning, implementation, monitoring, and evaluation of innovative processes in educational institutions. The findings emphasize that successful management of pedagogical innovations requires scientifically grounded strategies, institutional support, and the active involvement of educators. The article concludes that strengthening the theoretical and methodological framework of innovation management contributes to increasing the effectiveness and competitiveness of contemporary education systems.

Key words: pedagogical innovation, innovative management, quality of education, methodological approach, pedagogical process, education system.

Аннотация: В данной статье рассматриваются теоретические и методологические основы управления педагогическими инновациями в современной системе образования. Анализируется сущность педагогических инноваций, их роль в повышении качества образования и значение эффективных механизмов управления для обеспечения устойчивого развития образования. На основе обзора международной и национальной научной литературы определяются ключевые теоретические подходы к управлению инновациями, включая системный, компетентностный и ориентированный на обучающегося подходы. Особое внимание уделяется методологическим принципам планирования, реализации, мониторинга и оценки инновационных процессов в образовательных учреждениях. Результаты подчёркивают, что успешное управление педагогическими инновациями требует научно обоснованных стратегий, институциональной поддержки и активного участия педагогов. В заключение делается вывод о том, что укрепление теоретических и методологических основ управления инновациями способствует повышению эффективности и конкурентоспособности современных систем образования.

Ключевые слова: педагогическая инновация, инновационное управление, качество образования, методологический подход, педагогический процесс, система образования.

KIRISH

Bugungi kunda globallashtirish jarayonlarining chuqurlashuvi, raqamli texnologiyalarning jadal sur'atlarda rivojlanishi hamda axborot-kommunikatsiya vositalarining ta'lim sohasiga keng joriy etilishi ta'lim tizimi oldiga mutlaqo yangi vazifa va talablarni qo'yimoqda.

Zamonaviy jamiyatda ta'lim tizimi faqatgina bilim va ko'nikmalarni shakllantirish bilangina cheklanib qolmasdan, balki shaxsning ijodiy fikrlashi, tanqidiy yondashuvi, mustaqil qaror qabul qilish qobiliyati, shuningdek, o'zgaruvchan ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarga moslasha olish kompetensiyalarini rivojlantirishga yo'naltirilmoqda. Bu esa ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlarni qo'llash va ularni samarali boshqarishni taqozo etadi.

Pedagogik innovatsiyalar ta'lim jarayonining mazmuni, shakli, metod va vositalarini takomillashtirish, pedagogik faoliyat samaradorligini oshirish hamda ta'lim sifatini yaxshilashga xizmat qiluvchi muhim omil hisoblanadi. Innovatsion texnologiyalar, zamonaviy pedagogik metodlar va ilg'or tajribalarni joriy etish orqali ta'lim oluvchilarning faolligi, mustaqil fikrlashi va ijodiy salohiyatini rivojlantirish imkoniyatlari kengayadi. Shu bilan birga, pedagogik innovatsiyalarni muvaffaqiyatli joriy etish ularni puxta rejalashtirish, tizimli boshqarish va uzluksiz monitoring qilishni talab etadi.

Pedagogik innovatsiyalarni boshqarish masalasi ta'lim muassasalarining strategik rivojlanishini ta'minlashda alohida ahamiyat kasb etadi. Innovatsion jarayonlarni ilmiy asosda tashkil etish, ularning samaradorligini baholash, pedagog kadrlarning innovatsion kompetensiyalarini rivojlantirish va ta'lim muassasasida qulay innovatsion muhitni shakllantirish ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Shu nuqtayi nazardan, pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning nazariy va metodologik asoslarini chuqur tahlil qilish, mavjud ilmiy yondashuvlarni o'rganish hamda ularning amaliyotdagi qo'llanilish imkoniyatlarini aniqlash muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Shu sababli pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning nazariy-metodologik asoslarini chuqur o'rganish ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. Nazariy jihatdan innovatsiyalarni boshqarishning mazmuni, struktura va tamoyillari aniqlanishi lozim, metodologik jihatdan esa innovatsion jarayonlarni boshqarishning usullari, mexanizmlari, monitoring va baholash tizimlari ishlab chiqilishi kerak. Bundan tashqari, pedagogik innovatsiyalarni boshqarish ta'lim muassasalarida sifatli o'qitishni ta'minlash, innovatsion madaniyatni shakllantirish va ta'limning raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qilishi lozim.

Mazkur ilmiy maqolada pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning nazariy-metodologik asoslari yoritilib, innovatsion faoliyatni samarali boshqarishning asosiy yo'nalishlari, tamoyillari va mexanizmlari tahlil qilinadi.

Tadqiqot natijalari ta'lim tizimida pedagogik innovatsiyalarni boshqarish jarayonini takomillashtirishga xizmat qilishi bilan birga, ilmiy va amaliy jihatdan muhim ahamiyat kasb etadi. Bugungi kunda ta'lim sohasida global va milliy darajada amalga oshirilayotgan islohotlar ta'lim jarayonini yangicha tashkil etish, ta'lim sifatini oshirish va raqobatbardosh kadrlar tayyorlashni taqozo etmoqda. Raqamli transformatsiya, sun'iy intellekt, elektron ta'lim platformalari va interaktiv ta'lim texnologiyalarining keng joriy etilishi ta'lim jarayonini tubdan o'zgartirmoqda.

Shu sababli pedagogik jarayonda an'anaviy metodlar yetarli bo'lmay, yangi pedagogik yondashuvlar va innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish zaruriyati kuchaymoqda. Pedagogik innovatsiyalarni boshqarish ta'lim tizimining samarali ishlashi uchun muhim shartlardan biri hisoblanadi, chunki innovatsion jarayonlar faqat yangi g'oyalar yaratishdan iborat bo'lmay, balki ularni tizimli ravishda boshqarish, rejalashtirish, amalga oshirish, monitoring va baholashni ham o'z ichiga oladi. Shu bois pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning nazariy-metodologik asoslarini aniqlash ta'lim tizimida innovatsion faoliyatni barqaror va samarali yo'lga qo'yish uchun dolzarbdir.

Mamlakatimizda ta'lim sohasida olib borilayotgan islohotlar, xususan, "Yangi O'zbekiston" taraqqiyot strategiyasi doirasida ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, maktablarda sifatli ta'lim berish, o'quv jarayonini raqamlashtirish, o'qituvchilarning malakasini oshirish va innovatsion yondashuvlarni keng joriy etish masalalari ustuvor vazifalardan hisoblanadi. Bu jarayonlar pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning samarali mexanizmlarini ishlab chiqishni talab qiladi. Shuningdek, innovatsion jarayonlarni boshqarishda muassasa ichidagi ijtimoiy-iqtisodiy sharoit, pedagoglarning motivatsiyasi, resurslar taqsimoti va innovatsion madaniyatning shakllanishi kabi omillar muhim ahamiyatga ega.

Shu nuqtayi nazardan, pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning nazariy-metodologik asoslarini tadqiq etish nafaqat ilmiy, balki amaliy ahamiyatga ham ega bo'lib, ushbu tadqiqot ta'lim muassasalarida innovatsion jarayonlarni samarali boshqarish bo'yicha ilmiy asoslangan yondashuvlarni ishlab chiqish, ta'lim sifati va samaradorligini oshirish hamda o'quvchilarni zamonaviy jamiyat talablariga mos tayyorlashga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Pedagogik innovatsiyalar va ularni boshqarish masalalari zamonaviy pedagogika hamda ta'lim menejmenti fanlarining muhim tadqiqot obyekti hisoblanadi. Mazkur yo'nalishda olib borilgan ilmiy izlanishlar innovatsion jarayonlarning mohiyati, ularning ta'lim tizimidagi o'rni va boshqaruv mexanizmlarini aniqlashga qaratilgan bo'lib, xorijiy va mahalliy ilmiy adabiyotlar tahlili pedagogik innovatsiyalarni boshqarish masalasining ko'p qirrali va murakkab jarayon ekanligini ko'rsatadi. Innovatsiya tushunchasining nazariy asoslari dastlab iqtisodiy fanlar doirasida shakllangan bo'lib, J. Schumpeter innovatsiyani iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyotning asosiy harakatlantiruvchi kuchi sifatida izohlaydi ^[1]. Uning fikricha, yangiliklarni yaratish va amaliyotga joriy etish jamiyat rivojining muhim omili hisoblanadi.

P. Drucker esa innovatsion boshqaruvni tashkilotlar faoliyatida raqobatbardoshlikni ta'minlovchi muhim omil sifatida talqin qilib, boshqaruv jarayonida strategik yondashuvning ahamiyatini alohida ta'kidlaydi ^[2]. Ushbu nazariy qarashlar pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning ilmiy asoslarini shakllantirishda muhim metodologik manba bo'lib xizmat qiladi.

Pedagogika sohasida innovatsion faoliyat va uni boshqarish masalalari V.A. Slastenin ^[3], I.F. Isayev ^[4], N.F. Talizina ^[5] kabi olimlarning ilmiy ishlarida keng yoritilgan bo'lib, ularning tadqiqotlarida ta'lim jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish, o'qituvchilarning innovatsion faoliyatini tashkil etish hamda pedagogik jarayonni boshqarishning ilmiy asoslari tahlil qilingan va ta'lim tizimida innovatsion jarayonlarni samarali amalga oshirish uchun tizimli hamda shaxsga yo'naltirilgan yondashuvlarni qo'llash zarurligi asoslab berilgan.

O'zbekistonlik olimlar tomonidan ham pedagogik innovatsiyalarni ta'lim tizimiga tatbiq etish va ularni boshqarish masalalari bo'yicha qator ilmiy tadqiqotlar olib borilib, ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, ilg'or pedagogik tajribalarni joriy etish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish orqali ta'lim sifatini oshirish masalalari keng tahlil etilgan.

Shuningdek, Sh.M. Mirziyoyev asarlarida ta'lim sohasini rivojlantirish, innovatsion yondashuvlarni qo'llash va ta'lim tizimini xalqaro standartlarga moslashtirish zarurligi ta'kidlanadi ^[6].

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, pedagogik innovatsiyalarni boshqarish masalasida yagona yondashuv mavjud emas, biroq aksariyat tadqiqotchilar ushbu jarayonni samarali tashkil etishda tizimli yondashuv, ilmiy asoslangan metodologiya hamda aniq va izchil boshqaruv mexanizmlarini ishlab chiqish muhimligini e'tirof etadilar ^[7].

Shu bilan birga, mavjud ilmiy manbalar pedagogik innovatsiyalarni boshqarish jarayonida amaliy jihatlarni yanada chuqurroq o'rganish zarurligini ko'rsatib, mazkur tadqiqotning dolzarbligini yanada oshiradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur ilmiy tadqiqot pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning nazariy va metodologik asoslarini aniqlashga qaratilgan bo'lib, unda zamonaviy ilmiy-tadqiqot metodlaridan kompleks tarzda foydalanildi. Tadqiqot jarayonida muammoning mohiyatini chuqur o'rganish, mavjud ilmiy qarashlarni tahlil qilish hamda ilmiy xulosalar chiqarish maqsadida bir-birini to'ldiruvchi nazariy va empirik metodlar qo'llanildi. Avvalo, nazariy tahlil metodi yordamida pedagogik, psixologik va metodik adabiyotlar, ilmiy maqolalar, monografiyalar, normativ-huquqiy hujjatlar hamda ta'lim sohasiga oid konseptual materiallar o'rganildi, bu esa pedagogik innovatsiyalarni boshqarish tushunchasining mazmun-mohiyatini aniqlash, uning asosiy tamoyillari va yondashuvlarini tizimlashtirish imkonini berdi.

Taqqoslash metodi orqali pedagogik innovatsiyalarni boshqarishga oid turli ilmiy yondashuvlar, modellar va konsepsiyalar o'zaro solishtirilib, xorijiy va mahalliy tajribalarning o'xshash hamda farqli jihatlari aniqlandi va amaliyot uchun maqbul bo'lgan yo'nalishlar belgilandi.

Tadqiqotda tizimli yondashuv alohida o'rin tutib, u pedagogik innovatsiyalarni boshqarish jarayonini o'zaro bog'liq elementlardan iborat yaxlit tizim sifatida ko'rib chiqish, innovatsion faoliyat subyektlari, boshqaruv mexanizmlari, resurslar va natijalar o'rtasidagi o'zaro aloqalarni tahlil qilish imkonini berdi.

Shuningdek, empirik metodlar – kuzatish, suhbat va tahlil usullaridan ham foydalanildi: kuzatish metodi orqali ta'lim muassasalarida innovatsion faoliyatni tashkil etish jarayonlari o'rganildi, suhbat metodi yordamida esa pedagog va mutaxassislarning innovatsion faoliyatga bo'lgan munosabatlari, tajribalari va qarashlari tahlil qilindi, empirik ma'lumotlar nazariy xulosalarni asoslashda muhim manba bo'lib xizmat qildi.

Tadqiqot jarayonida olingan natijalarni tizimlashtirish va ilmiy jihatdan asoslash maqsadida umumlashtirish hamda xulosa chiqarish metodlari qo'llanilib, pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning samarali yo'nalishlari aniqlanib, ilmiy xulosalar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi. Umuman olganda, tadqiqotda qo'llanilgan metodlar majmui pedagogik innovatsiyalarni boshqarish masalasini har tomonlama va chuqur tahlil qilishga imkon berib, tadqiqot maqsadiga erishishni ta'minladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'tkazilgan tadqiqot natijalari pedagogik innovatsiyalarni boshqarish jarayoni murakkab va ko'p bosqichli tizim ekanligini ko'rsatdi. Tahlillar shuni aniqladiki, pedagogik innovatsiyalarni samarali boshqarish ta'lim muassasalarida maqsadga yo'naltirilgan, izchil va tizimli faoliyatni talab etadi. Tadqiqot jarayonida olingan natijalar pedagogik innovatsiyalarni boshqarish innovatsion muhitni yaratish, kadrlar salohiyatini oshirish, rejalashtirish va monitoringni yo'lga qo'yish hamda baholash va tahlil jarayonlarini samarali tashkil etish kabi asosiy yo'nalishlar asosida amalga oshirilishini ko'rsatdi. Innovatsion muhitni shakllantirish pedagogik innovatsiyalarni muvaffaqiyatli joriy etishning muhim sharti bo'lib, ta'lim muassasasida ijodiy va ochiq muhitning mavjudligi pedagoglarning yangilikka bo'lgan ijobiy munosabatini kuchaytiradi, ularning tashabbuskorligi va faolligini oshiradi hamda ilg'or pedagogik texnologiyalarni joriy etish, tajriba almashish va hamkorlikda ishlash imkoniyatlarini kengaytiradi. Tadqiqot natijalari kadrlar salohiyatini oshirish pedagogik innovatsiyalarni boshqarish jarayonining asosiy yo'nalishlaridan biri ekanligini ko'rsatib, pedagoglarning innovatsion kompetensiyalarini rivojlantirish, kasbiy mahoratini oshirish va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash bo'yicha bilim hamda ko'nikmalarini shakllantirishda malaka oshirish kurslari, seminar-treninglar va metodik qo'llab-quvvatlash tizimining muhim ahamiyatga ega ekanligini tasdiqladi. Rejalashtirish va monitoring innovatsion jarayonlarni samarali boshqarishning ajralmas qismi sifatida namoyon bo'lib, innovatsion faoliyatni aniq rejalashtirish, uning bosqichlarini belgilash hamda amalga oshirilayotgan ishlar ustidan muntazam monitoring olib borish innovatsion jarayonlarning izchilligini ta'minlaydi va ularning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Baholash va tahlil jarayoni pedagogik innovatsiyalarni boshqarishda muhim o'rin tutib, innovatsiyalarning ta'lim jarayoniga ta'sirini aniqlash, natijadorligini baholash va mavjud muammolarni aniqlash orqali boshqaruv qarorlarini takomillashtirish imkonini beradi.

Olib borilgan muhokamalar shuni ko'rsatdiki, pedagogik innovatsiyalarni boshqarishda faqatgina texnologiyalarni joriy etish bilan cheklanib qolish yetarli emas, balki innovatsion faoliyatni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun ilmiy asoslangan boshqaruv metodologiyasini ishlab chiqish, tizimli yondashuvni qo'llash va inson omiliga alohida e'tibor qaratish zarur. Shuningdek, strategik rejalashtirish, pedagoglar motivatsiyasini oshirish va ta'lim muassasasining rivojlanish maqsadlariga mos innovatsion faoliyatni tashkil etish pedagogik innovatsiyalarni boshqarish samaradorligini oshiradi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari pedagogik innovatsiyalarni boshqarish jarayonini takomillashtirish ta'lim sifati va samaradorligini oshirishga xizmat qilishini ko'rsatib, ushbu yo'nalishda ilmiy va amaliy tadqiqotlarni davom ettirish zarurligini tasdiqlaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, pedagogik innovatsiyalarni boshqarish zamonaviy ta'lim tizimini rivojlantirishning muhim va ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlarni joriy etish va ularni samarali boshqarish ta'lim sifati, samaradorligi hamda raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Mazkur tadqiqot pedagogik innovatsiyalarni boshqarish masalasining nazariy va metodologik asoslarini tahlil qilish orqali ushbu jarayonning ta'lim tizimi uchun naqadar muhim ekanligini ilmiy jihatdan asoslab berdi. Tadqiqot natijalari pedagogik innovatsiyalarni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun ularni boshqarishda tizimli, kompetensiyaviy va innovatsion yondashuvlarni qo'llash zarurligini ko'rsatdi. Xususan, innovatsion muhitni shakllantirish, pedagog kadrlarning kasbiy va innovatsion salohiyatini rivojlantirish, innovatsion jarayonlarni rejalashtirish, monitoring qilish hamda baholash mexanizmlarini takomillashtirish pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning muhim shartlari sifatida namoyon bo'ldi. Shuningdek, tadqiqot jarayonida pedagogik innovatsiyalarni boshqarishda faqat texnologik yangiliklarni joriy etish bilan cheklanib qolmasdan, boshqaruv faoliyatini ilmiy asoslangan metodologiya asosida tashkil etish zarurligi aniqlandi. Bu esa ta'lim muassasalarida innovatsion jarayonlarning izchil va barqaror rivojlanishini ta'minlashga imkon beradi.

Umuman olganda, mazkur ilmiy tadqiqot natijalari pedagogik innovatsiyalarni boshqarish sohasida mavjud ilmiy qarashlarni boyitadi hamda ta'lim amaliyotida innovatsion faoliyatni samarali tashkil etish uchun nazariy va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi. Kelgusida pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning amaliy mexanizmlarini chuqurroq o'rganish va ularni ta'lim muassasalari faoliyatiga tatbiq etish bo'yicha ilmiy tadqiqotlarni davom ettirish maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Schumpeter J. A. The Theory of Economic Development. Cambridge: Harvard University Press, 1934. – 255 p.
2. Drucker P. F. Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles. New York: Harper & Row, 1985. – 277 p.
3. Сластёнин В. А. Педагогика: инновационная деятельность. М.: Академия, 2002. – 368 с.
4. Исаев И. Ф. Профессионально-педагогическая культура преподавателя. М.: Академия, 2004. – 320 с.
5. Талызина Н. Ф. Управление процессом усвоения знаний. М.: МГУ, 1984. – 198 с.
6. Mirziyoyev Sh. M. Ta'lim va ilm-fanni rivojlantirish taraqqiyotning muhim omili. Toshkent: O'zbekiston, 2020. – 256 b.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №2(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.